

Kémikusok Lapjának főszerkesztője, a Természettudományi Társulat vezetőségi tagja volt.

1877. november 28-án hunyt el *Fleischer Antal* kémikus, egyetemi tanár. 1872-ben az akkor alapított Kolozsvári Tudományegyetem Vegytani Tanszékének tanárává nevezték ki. A gyógyszerészképzés terén elért eredményei elismeréséül 1875-ben a magyarországi Gyógyszerészegylet tiszteletbeli tagjává választotta.

1877. december 30-án született *Doby Géza Károly* növény-biokémikus, egyetemi tanár, az MTA tagja. Hazai és külföldi egyetemeken kémiát, mezőgazdasági kémiát, növényvédelmet adott elő. Az enzimszisztemeknek a növények életteni folyamataira gyakorolt hatását vizsgálta.

150 éve

1867-ben Erzsébetfalván keményítőgyárat létesítettek. A kiegyezés után felgyorsult az üzemek alapítása, köztük a mezőgazdasági nyersanyagokat feldolgozó vegyi üzemeké is.

1867-ben üzembe helyezték az Osztrák–Magyar Szabadalmazott Vasúti Társaság oravicai (ma: Románia) finomítójának második egységét. Az üzem bitumenes palák feldolgozását és vasúti világítóanyag előállítását végezte.

175 éve

1842-ben jelent meg *Mannó Alajos* orvos, gyógyszerész munkája Pesten „Orvosgyógyászerészi vegytan” címen. A tankönyv kora mértékével mérve elsőrendű munka. A némenklatúra a Schuster-féle kémiai elnevezés szavaira épült fel, amelyek alkotásában *Bugáttal, Irinyivel, Nendvichsel* *Mannó* is részt vett.

1842. június 4-én *Kossuth Lajos* kezdeményezésére *Batthyány Lajos* elnökelete alatt Pest megye vármegyeházának közgyűlési termében ünnepélyes külsőségek között megalakult az Iparegyesület. Az Iparegyesület még ebben az évben a pesti Vigadóban megrendezte az első magyar iparmű-kiállítást.

1842-ben létesült a *Jurenák és Frölich-féle szappangyár*, amelyből a *Flóra sztearin-, gyertya- és szappangyár* fejlődött ki.

1842-ben *Irinyi János* az iparmű-kiállításon mutatta be gyufáját és „vegytani gyúszereknek” nevezett készítményeit.

1842-ben jött létre a *párkányi keményítőgyár*. Az 1840-es évektől kezdtek alakulni a mezőgazdasági alapanyagokat feldolgozó üzemek, ezekhez tartozott a *párkányi keményítőgyár* is.

200 éve

1817. május 17-én született *Irinyi János*, a zajtalanul gyúló gyufa, „zajongásmen-

DOMBORMŰVES EMLÉKTÁBLA AZ EGYKORI GYUFAGYÁR HELYÉN EMELT ÉPÜLETEN

tes gyújtó” feltalálója. 1842 és 1848 között Pesten gyűjtőgyára működött, a szabadságharc alatt a nagyváradai lőporgyárat és az ágyúöntést felügyelte. A szabadságharc után mezőgazdasági, malomipari gépekkel, illetve vegyi anyagok gyártásának kérdéseivel foglalkozott. Korszzerű szemléletű, vegytan tárgyú írásai jelentek meg (Über die Theorie der Chemie..., 1838.)

250 éve

1767-ben hunyt el *Wallaszky János*, Pest vármegye főorvosa. Jénában, Baselben és Halléban végezte tanulmányait, orvosként Bécsben, Pozsonyban, majd Pesten működött. A gyógyítás mellett alkímiai tanácsokat adott. Első magyar tagja volt a Lipót császár által alapított „Academia Caesareo-Leopoldina” nevű tudományos akadémiának. ●●●

Emlékezés 1956-ra

1956. Huszonegy éves vagyok és egyetemista. A Gellért-hegy oldalában, az Eötvös Collegiumban lakom. Az ELTE-re járok, vegyésznek készülök. Naponta, néha többször is, leszaladok a Himfy utcán, aztán át a Móricz Zsigmond körtéren a 49-es vilamoshoz. Megyek az egyetemre.

Most, 1956 októberének utolsó napjaiban felfedezem, hogy a Móricz Zsigmond körtér és a Himfy utca sarkán az eszpresszó kirakatának a külső ablaka be van törve. A kirakatban egy halom pénz: sok-sok érme és nagyon sok papírpénz is. Még az akkortájt legnagyobb címletűből, a százforintosból is van egy csomó. A kirakat épen maradt belső üvegehez egy papírlapot támasztott valaki. Rajta kézírással: *a forradalom áldozatainak*. A pénzt nem őrzi senki. Éjjel sem. Senki nem nyúl a kirakathoz, kivéve, ha valakinek aprópénzre van szüksége, és vált.

Az utcán az emberek, mintha kicserélték volna őket, mosolyogva járnak. Mindenki vidám, előzékeny, kedves a másikhöz. Láthatóan mindenki mindenkit szeret. Egyik nap egykori kö-

zépiskolai magyartanárnőmmel találkozom. „Legszívesebben egész nap sírnék a boldogságtól, látva mennyi jó van az emberekben” – mondja könnyes szemmel.

Ilyen kegyelmi pillanatokot évszázadonként jó, ha egyszer megélhetünk. *Amikor mindenkiből egyszerre tör fel a benne szunnyadó jó*. Vajon felfogtuk-e akkor, hogy életünk legnagyobb közösségi élményével ajándékoz meg a sors, s milyen szerencsések vagyunk, hogy ezt megérhettük?

Hová tűnt mára 56-nak ez a gyönyörűsége? Eljön-e az idő, amikor 1956. október 23-át méltón meg tudjuk ünnepelni, s nem úgy, ahogyan az már hosszú évek óta mindig történik, mikor is a nemzeti ünnep szánni való politikai csatározások színterévé silányul? Ha még hatvan év után sem tudunk együtt ünnepelni, vajon mi lett volna a forradalomból, ha nem jön közbe november 4.? De közbejött, s így az a tizenegy nap 1956-ban megmaradhatott olyan varázslatosan szépnek, amilyen volt, ahogyan él a mi emlékezetünkben, az egyre fogyó szemtanúk emlékezetében.

Tomasz Jenő